

**Oponentský posudek dizertační práce Jakuba Holce
„Pojetí přírodních věd v projektovaných kurikulárních dokumentech
vybraných zemí“**

Úvodem

Předložená dizertační práce spadá do oblastí srovnávací pedagogiky, kurikulárních studií a oborových didaktik (didaktik přírodovědných oborů). Téma analýzy, komparace a interpretace kurikul několika zemí a regionů bylo, je a zřejmě nadále bude hodné zájmu nejen badatelů v oblasti věd o vzdělávání.

Pro kontext dizertační práce je důležité, že autor je zaměstnancem státního orgánu odpovědného za tvorbu a revizi kurikulárních dokumentů, že školitel autora se systematicky věnuje problematice kurikula a že oblast kurikula patří mezi hlavní výzkumné linie školícího pracoviště.

Autor dizertační práce spolu se svým školitelem (a dalšími spoluautory) již několik textů spadajících do této oblasti publikoval; dizertační práce je tedy částí určitého širšího a hlubšího celku, což je velmi cenné.

Dizertační práce má v dobrém slova smyslu standardní strukturu a logické členění, což vzhledem k výše uvedenému kontextu vzniku práce nepřekvapuje. (Jednotlivé části práce nebudu popisovat; zcela zřejmě budou prezentovány autorem při její obhajobě.)

Vyjádřím se k některým, dle mého názoru problematickým momentům práce, přičemž za zásadní v posudku shledávám otázky obecnějšího charakteru, které byly touto prací inspirovány a jejichž rozdiskutování navrhuji při obhajobě dizertační práce, příp. i do dalších diskuzí, včetně neformálních. Upozornění na zejména formální nedostatky považuji za zcela druhořadé, nicméně jako oponent cítím povinnost na ně adresně poukázat.

Problematické momenty

Není jasné, jak konkrétně byla provedena obsahová analýza, které procedury zahrnovala atd. (s. 105, 119), zejména uvádí-li autor, že „předložená studie může přispět k obohacení metodologie pro vícepřípadové komparace kurikul“ (s. 129).

V závěrečné části práce by bylo vhodné explicitněji, strukturovaněji a v sevřenější podobě odkázat k výzkumným otázkám (uvedeným na s. 32).

Některá tvrzení, např. „... reformu prováděly levicové politické strany...“ (s. 125), „všechny reformní snahy myšlenkově směřují k tomu, že chtějí zajistit zlepšení a inovace vzdělávacího systému“ (s. 132) se mi zdají příliš zjednodušující.

Autor místy používá až vágní tvrzení, např.: „V případě fyzikálního tématu je ještě více patrný důraz na přípravu žáků na další studium tím, že žáci získají porozumění dané tematice.“ (s. 97).

V textu se občas objevují nesrozumitelné formulace, např. „...pro komparace založené na systému tematických kategorií uplatňování systému tematických kategorií...“ (s. 34); „Kapacit jsou formulovány na kvality jedince a otázku...“ (s. 45).

Ne zcela šťastný je podle mého soudu překlad některých fyzikálních termínů (např. „vzorců“ a „meteorem“ – tab. 6.6, s. 67; „interakce mezi energií a látkami“ – tab. 4.1, s. 37) a dalších formulací („všechny živé organismy mají různé znaky“, tab. 7.5, s. 83; tab. 9.10, s. 118).

Autor se místy vyjadřuje neodborně, až familiérně – používá „učit“ místo „vyučovat“, začátek s. 73, s. 84; „jak je u kvalitativního psaní časté“ (s. 122); „z nichž se některé jako kompetence příliš netváří“ (s. 122).

Tab. 9.3 (s. 109) je nepřehledná v horizontálním směru. V tab. 9.5 není zřejmé, kým byl poskytnut objasňující komentář.

Některé uvedené literární zdroje v textu nejsou zahrnuty v seznamu literatury na konci práce, např. Dvořák (2012), s. 13, 18, 24, 29, 30, 34; *Pedagogický slovník* (Průcha a kol.), s. 24; TIMSS (2015), s. 36; Národní kurikulum (2014), s. 38; kurikulum Estonska (2011), s. 39; zdroj k informacím v poznámce 8, s. 43; NSES (1996), s. 68; CCSS, s. 72; chybí citace zdroje anglického národního kurikula, s. 75; chybí zdroj k textu na konci podkapitoly 7.2; dále není v seznamu literatury uvedeno Importance of Teaching (2010), s. 84; Halinen (2017), s. 92; National Board of Education (2014), s. 93; Department for Education, 2014, s. 106; MŠMT, 2017, s. 106; OECD (2018), s. 124, 128; Člověk a jeho svět (2014), s. 127; chybí zdroj k výzkumu Masarykovy univerzity, s. 131 nahoře; je uvedeno chybné datování několika zdrojů (např. Wheelahan, s. 27, 149); je nejasný odkaz na M. Priestleyho (s. 29 – není zřejmé, na který zdroj v seznamu literatury je odkazováno); chybí „et al.“ u „Gross, 2013“ na s. 72.

V seznamu literatury naopak přebývají některé položky, např. Bray et al. (2007); Culpepper (2005); Frýzková & Palečková (2007); zdroje Holec et al. (2019) a Yates & Young (2010) jsou uvedeny identicky dvakrát.

V práci se bohužel také vyskytuje větší množství formálních nedostatků (mnoho desítek: záměny písmen ve slovech; chybějící písmena ve slovech; chybějící mezery mezi slovy;

chybné pády podstatných jmen; chybějící čárky oddělující věty (slovní spojení); záměna malých a velkých písmen; záměny spojek; záměna „i“ a „y“; přebytečné nebo chybějící předložky; chybný slovosled; záměna dlouhých a krátkých samohlásek aj.). Rozpaky budí také nedopsaný řádek na s. 69 a nedokončená věta na konci kapitoly 8, s. 101.

Jak jsem předeslal výše, uvedené formální nedostatky jsou spíše určeny k sebereflexi autora než k veřejné diskuzi. K diskuzi naopak formuluji následující otázky (zejména druhou sadu – otázky obecnější):

Otázky – úžeji svázané s dizertační prací

Jak interpretujete poslední bod grafu na obrázku 1? (s. 18)

Je relevantní vyhledávat publikace jen podle přítomnosti termínu „kurikulum“ v názvu publikací? (s. 18)

Jsou témata „ekosystémy“ a „pohyb a síly“ jediná společná v porovnávaných kurikulárních dokumentech? (viz s. 36)

Na základě čeho konkrétně autor rozděluje zkoumaná kurikula na kompetenční a předmětová? (s. 102)

Otázky – obecnějšího charakteru

Byly zvažovány jiné informace než výsledky z šetření PISA jako prvotní hledisko k výběru zemí a regionů, jejichž kurikula měla být komparována? (s. 37/38)

Na s. 14 autor uvádí: „Ostatně i země s nejlepšími výsledky ve vzdělávání promyšleně a systematicky sledují výsledky mezinárodních šetření a obsahy kurikul úspěšných zemí a snaží se zjistit, co je možné udělat pro zkvalitnění vlastního kurikula“. Jak obecnou platnost (v čase a prostoru) toto tvrzení má?

Na s. 21 autor zmiňuje problém se srovnáváním zemí s odlišným sociokulturním vývojem a odlišným vzdělávacím systémem. Vidí autor možnost zaměřit další analýzy kurikula na naší zemi kulturně a geopoliticky bližší země, z jejichž případů by domácí diskuze týkající se kurikula mohly významně těžit?

Co míníte o možnosti vybrat země (regiony), kde naopak v posledních letech národní kurikulární dokumenty neprošly změnou? (s. 38)

Jaký je Váš názor na tvrzení, že „kompetence lze rozvíjet jakýmkoli obsahem“ (s. 26/27)?

Na s. 30 narážíte na to, že ve vzdělávacím systému nemusí existovat reálný problém, který by vyžadoval realizaci opatření. Co soudíte o současné situaci v České republice v tomto směru?

Závěrem

Předložená dizertační práce vede k hlubšímu zamyšlení a inspiraci; některé otázky alespoň dílčím způsobem řeší, jiné oprávněně vyvolává. Přes výše uvedené poznámky, z nichž některé jsou kritické, považuji tuto dizertační práci za jednoznačně zdařilou a **doporučuji** ji k obhajobě, jejíž úspěšný průběh povede k udělení titulu Ph.D. autorovi dizertační práce.

V Praze dne 14. září 2019

doc. RNDr. Mgr. Vojtěch Žák, Ph.D.

katedra didaktiky fyziky
Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy